

Dk - DIALOG

Cena 12,- Kč

Pro členy Demokratického klubu zdarma

ÚVODNÍ SLOVO - CO DÁLE

Ze zpravodajství posledních týdnů vyberme následující:

V anketách zpravodajských serverů převažuje na otázku, zda má naše armáda pomoci vojákům Mali v boji proti teroristům, odpověď NE v poměru 8–9:1.

Poslanecká sněmovna a po ní i Senát PČR pomoc pro Mali odsouhlasily.

K tomuto souběhu zpráv lze zaujmout v podstatě dvojí stanovisko. Za prvé jej lze použít jako další důkaz, že se u nás nevládne demokraticky. Lze demonstrovat v ulicích v duchu třeba oně výzvy z města, které se jako jediné v někdejším Československu může pochlubit pogromem s vraždami, loupežemi a žhářstvím. Za druhé lze trvat na principech zastupitelské demokracie, které Parlament ani v nejménším neporušil. Ale zároveň přemýšlet, co dělat pro to, aby takovéto situace, vyvolávající napětí ve společnosti, vznikaly co nejméně. K tomuto závěru se hlásím.

Případ Mali není výjimkou. Je jen jedním z těch, které bychom mohli zařadit do kategorie neplnění závazků (i smluvních) či černého pasažérství. A navíc naprosté tuposti, protože tady už jde o Evropu i o Prahu. Ale je tu i neplnění našich ekonomických závazků vůči NATO, podpora nepřijetí společné měny EU, k němuž jsme se zavázali. A snad nemusím připomínat smutnou historii odmítání protiraketové obrany na našem území.

Ale jsou tu i kategorie další. Například neochota napravit ty zločiny komunismu, které ještě alespoň zčásti napravit lze, viz majetkové vyrovnání s církvemi. Anebo naprostá neochota respektovat ekonomické reality. Křik a lísání se různých opozičních formací k voličům vyvolává každý pokus o oddálení pádu do dluhové pasti, ať již jde o prodloužení pracovního věku, o vyšší zdanění, liberalizaci pracovního práva či cokoli jiného.

Samostatnou kapitolou byla letošní přímá prezidentská volba. Zabraly nechutné lži, kombinované se stále ještě většinou neochotou pochopit vlastní fauly z poválečného období. Ta dokonce většinu odvrací od akceptace členství v EU. Náš premiér byl vřele přijat v bavorském zemském sněmu, ale s ohledem na zřejmější většinové mínění nemohl říci, že nekrivdy při odsunu, ale sám odsun a dekrety jsou oním faulem. Proto také většině nevádí výsledek volby, který má zřejmě, nežalovatelně řečeno, ještě vřelejší vztah k východní říši než jeho předchůdce.

Za situace, kdy veřejné mínění je v převažujícím rozporu s morálkou a racionalitou, přestává v dané zemi platit náš klubový předpoklad, že demokracie představuje nejrozumnější způsob uspořádání života společnosti. Tím nechci říci, že jiné jsou lepší. Sáhne-li země po autoritářském režimu, může přijít jak Lee Kuang Yew, tak i císař Bokassa. Při aktuálním stavu společnosti spíše ten druhý. Proto je třeba přemýšlet, jak demokracii či její rezidua chránit a obnovovat její funkčnost.

Demokracii chápu jako ekvivalent vlády práva a svobody, mezi nimiž nechybí ani právo občanů svobodně si volit svou reprezentaci (demokracie zastupitelská), nebo svým hlasem o věcech přímo rozhodovat (demokracie přímá). Za daného stavu vědomí občanů odmítáme především jakýkoli pohyb směrem k přímé demokracii. A pokud jde o zastupitelskou, neplýtváme časem a energií na úvahy o volebních systémech. Ne že by neexistovaly rozumnější a méně rozumné, ale lék ani v těch lepších nehledáme a nepřispíváme tak k rozvoji falešného vědomí, že pes je zakopán v systému voleb. Ale pamatujeme na vládu práva a svobody. Svoboda je u nás na velmi slušné úrovni; využijeme ji především k snahám o zvýšení právnosti státu, která je bídná. A působme ve svém okolí na zvýšení stupně mravního vědomí, které je v troskách. Jsme podle psychiatra Maxe Kašparů společností, v níž nic není hanba.

Obrana práva a svobody nebude snadná. Nově zvolený prezident svým útokem na media v prvních minutách svého funkčního období prokázal, jakého demokrata si lid zvolil. Krátce poté hrubě urazil malé politické strany. Náš klub by měl vystupovat nejen proti otevřenému porušování práva nejen psaného, ale i proti skrytým manipulacím. Prezident Klaus za pomoci svých politických spojenců fakticky vyřadil předsedu vlády z veškerého rozhodování o důležitých věcech. Případ ministra Pospíšila a amnestie je velmi výmluvný. Byl prakticky nastolen systém osobní moci. Jednání prezidenta Zemana na půdě ČSSD svědčí o tom, že tato situace pokračuje.

Bylo by nespravedlivé nezaznamenat i některé příznivé signály. Vždyť i prohra noblesy se lži a podlostí v poměru 9:11 v prezidentských volbách není tak krutá, aby nemohla být v budoucnosti zvrácena. A pravděpodobní vítězové příštích voleb naznačují, že poté, co na reformní politiku současné vlády nakydali kvanta hnoje, ponechají řadu opatření v platnosti. Snad jich bude dost. Ale má to jedno riziko: že se voliči svými hlasy odstěhují ještě o jedny dveře dále. Pak přijde ten Bokassa. Nebo Bokassov?

Někdy po polovině 50. let jsem v německém vysílání BBC vyslechl krátký komentář napsaný Bertoldem Brechtem: Po povstání 17. června rozdával tajemník Svazu spisovatelů na Stalinallee letáky, v nichž stálo, že lid zklamal důvěru vlády a musí ji zdvojeným pracovním úsilím znovu nabýt. Nebylo by jednodušší, kdyby vláda rozpustila lid a zvolila nový? Málem jsem tehdy smíchy spadl ze židle. Říkal jsem si: takové nádherné domyšlení té perverzní myšlenky, že lid má usilovat o důvěru vlády a ne naopak. A pro onen případ povstání východoněmeckých demokratů proti kremelským gubernátorům to jistě bylo správně. Ale je tomu tak i obecně? Má lid proti vládě vždycky pravdu? V té samé době vyprávěl Werich ve Vodičkově ulici Horníčkovu příběh o Noemovi, jak stavěl loď na kopci. Horníček se hlasitě řehtal. Werich na to: No oni se mu všichni blbí tenkrát smáli. A Horníček se rychle přestal smát, jako já teď.

A nedá mi to, abych na závěr nevzpomněl toho, jak zdejší propaganda využila proti onomu povstání našeho domácího šovinismu, což s úspěchem zopakovala o tři roky později v souvislosti s Maďarskem. Pak přišlo na řadu Polsko, ale Poláky bylo dost obtížné obviňovat z fašismu, a tak aspoň fizlové šířili vtípy o údajné lenosti Poláků. Pak jednou, když už došlo na všechny, došlo i na nás. Ale heslo „Se Sovětským svazem na věčné časy“ žije s námi dále, bez ohledu na to, jak se právě Sovětský svaz jmenuje.

Jan Friedlaender

STANOVISKO DEMOKRATICKÉHO KLUBU Č. 54 K trestu pro Rádio Česko za tzv. nevyvážený komentář

Jak oznámily sdělovací prostředky, potrestali Rada Českého rozhlasu a ředitel Centra zpravodajství ČRo editora vysílání a šéfredaktora Rádía Česko za komentář k prezidentským volbám, který strnil jednomu z kandidátů, a to pro jeho nevyváženost. Považujeme toto obvinění a trest za minimálně podivné. Komentáře, jak také ukládá příslušný zákon, je nutno odlišovat od zpravodajství. Komentář vždy vyjadřuje stanovisko autora, a tudíž „vyvážený“ být nemůže. Vyváženost lze zajistit pouze pro souhrn komentářů za určité kratší či delší období cestou výběru komentátorů z celého názorového spektra současné společnosti.

Jsme tímto rozhodnutím znepokojeni a obáváme se, že jde o pokus omezit svobodu projevu a vrátit se k politické cenzuře. Považujeme za signifikantní i skutečnost, že rozhodnutí bylo přijato na základě oznámení Štěpána Kotrby, člena KSČ od r. 1986. Žádáme proto odvolání trestů a veřejné vyslovení omluvy potrestaným.

V Praze 16. února 2013

STANOVISKO DEMOKRATICKÉHO KLUBU Č. 55 K personálním změnám v Ústavu pro studium totalitních režimů

Demokratický klub uvítal již ve svém Stanovisku č. 22 z roku 2002 návrh zákona o Institutu pro dokumentaci totality. Vyjádřil v něm přesvědčení, že teprve nestranné a fundované analytické zpracování umožní společnosti jako celku hlouběji pochopit způsob fungování represivních složek totalitního komunistického režimu, a vytvoří tak předpoklady pro skutečné vyrovnání se s důležitou oblastí komunistické minulosti, jakož i přispěje k minimalizaci pravděpodobnosti její recidivy. Jsme přesvědčeni, že Ústav pro studium totalitních režimů [dále „Ústav“], k jehož zřízení ní posléze došlo, vykonal v tomto duchu nesmírné množství užitečné práce.

Soudíme, že za léta činnosti Ústavu mohlo dojít v jeho činnosti i k některým chybám. Nemůžeme však přijmout tvrzení, že tyto chyby jsou příčinou odvolání ředitele a dalších významných pracovníků Ústavu. Jako mnohem pravděpodobnější důvod se nám jeví změněná politická struktura Senátu PČR a Správní rady ÚSTR a koaliční záměry vítězné strany. Přitom je nepochybné, že interpretace dějin v demokratickém státě by neměla záviset na volebních výsledcích. K tomu stanovisku nás přivádí i demise členů vědecké rady Ústavu, vesměs známých svou vědeckou a mravní integritou.

Za zvláště kontraproduktivní považujeme otvírání diskuse o tom, zda komunistický režim byl či nebyl po celou svou dobu totalitní, neboť jednotná a všemi uznávaná definice totality neexistuje. Nepochybně je, že režim byl represivní, jakkoli tvrdost represí kolísala, a že byl po celou dobu svého trvání negací demokracie, a tudíž zavrženíhodný.

Žádáme proto Radu ÚSTR, aby neogovala své rozhodnutí o odvolání ředitele a umožnila pokračování činnosti Ústavu v duchu Preambule Zákona 181/2007 Sb. bez politických deformací. Za prvotní, a jak klima posledních týdnů naznačuje, i vysoce urgentní úkol považujeme ochránit Archiv bezpečnostních složek před případnými zásahy a urychleně ho v celistvosti uvést do veřejné domény, aby jeho data mohli pro svůj výzkum využívat všichni, kdo o ně mají zájem, vč. vědců a historiků po celém světě. Nejúčinnější podporou kvalitního a nezávislého výzkumu, a tedy nestranného a mnohovrstevného poznání, je zpřístupnění dobře popsanych, klasifikovaných a co nejkompletnějších **primárních** dat všem vědcům, kteří s nimi chtějí pracovat. Současně je to i nejučinnější cesta k uspokojení kritiky stávající Rady ÚSTR, že některé aspekty vývoje naší společnosti v obdobích 1938-1945 a 1948-1989 nejsou zkoumány. Zároveň považujeme za své demokratické právo uvádět výstupy, které budeme považovat za zkreslené, všemi prostředky na pravou míru.

V Praze dne 7. května 2013

VOJÁDRĚNÍ KE STANOVISKU Č. 52

Odpověď ODS na zasláné stanovisko č. 52 ze dne 7. 12. 2012 pod čj. ODS2012012073.

Děkujeme Vám za zaslání Vašeho stanoviska. ODS skrze svého prezidentského kandidáta Přemysla Sobotku podporuje akce studentů zahrnující petice, demonstrace a stávky proti nástupu komunistů do vlády v krajích. Jsme totiž přesvědčeni, že kdo zapomene na svoji minulost, dopustí se stejných chyb znovu. Což je v případě komunismu nepřijatelné.

Děkujeme a s přáním pěkného dne Vaše ODS.

Za hlavní kancelář Štěpán Křeček

MILUJÍ VLÁDY KRIZE A JAKÝ MÁ VLIV FINANČNÍ A OBECNĚ EKONOMICKÁ KRIZE NA DEMOKRACII?

Úvod

Libertariánský ekonom Hans-Hermann Hoppe provokativně hlásá, že vlády a státní instituce krize milují. Má tím na mysli krize typu té nedávné finanční nebo té současné ekonomické, která je jejím přímým důsledkem. Rády se podle něj zapojují do aktivistického boje s krizí, zakládají komise k jejímu vyšetření, píší nové zákony, zřizují nové úřady, ne-li dokonce ministerstva. Byrokracie bobtná, státní aparát tak posiluje svoji moc. Když krize odezní, ministerstva, úřady i zákony zůstávají – nejsou rušeny. Hospodářský historik Robert Higgs popisuje tuto skutečnost jako takzvaný efekt záklopky – za krize státní aparát bují, avšak po jejím skon-

čení se již nikdy nevrací na původní úroveň. S každou krizí tedy byrokracie expanduje. Zdá se tedy, že lze říci, že vlády opravdu krize svým způsobem milují.

V následujícím textu se zamyslím nad tím, zda bujení byrokracie, které je důsledkem krizí, vede i k oslabení demokratických procesů v tom smyslu, že stále větší podíl odpovědnosti za vlastní život nenese jednotlivec sám, nýbrž politik a nikým nevolený úředník. Konkrétně přitom vyjdu z poznatků spatřovaných s aktuální finanční a ekonomickou krizí a bojem vlád s nimi.

Může za krizi trh?

Poměrně rozšířenou tezí je ta, že finanční krizi způsobila nedostatečná regulace finančních trhů, případně dokonce její deregulace v devadesátých letech. Toto vysvětlení nepochybně miluje, parafrázujeme-li Hoppeho, celá řada úředníků – mohou nyní tvrdit něco ve smyslu: „Vidíte, dali jsme trhu prostor, a jak to dopadlo.“ Přijmeme-li takový pohled, nejspíše dospějeme k závěru, že krizím do budoucna zabráni ještě tužší a rozšířenější regulace, tedy ještě více úřednictva. V krátkosti nyní načrtnu vývoj, který předcházel finanční krizi, a ukážu, že vinit z ní čistě trh je zcela pomýlené.

Už v roce 1977 schválil americký Kongres zákon zvaný Community Reinvestment Act. Ten bankám v podstatě uložil půjčovat nezávisle na tom, jací jsou dlužníci. Mělo to zamezit praktice označované hantýrkou jako „redlining“, kdy finanční ústavy (celkem přirozeně a pochopitelně) poskytovaly úvěry a jiné služby pouze bohatším vrstvám obyvatelstva – nikoli tedy chudým nebo těm se špatnými záznamy o splácení předchozích půjček. Když pak chtěly banky třeba sfúzovat, musely prokázat, že již opustily praxi „redlining“ a že úvěry poskytují i méně bonitním zájemcům.

V polovině devadesátých let, za prezidentování Billa Clintona, schválil Kongres rozšíření související legislativy, které umožňovalo úvěry méně bonitním zájemcům takzvaně sekuritizovat čili převádět do formy cenných papírů. Cílem vlády bylo zvýšit míru vlastnictví domů. Tato míra v důsledku zmíněných zákonů skutečně vzrostla – v průměru z 65 na 69 procent. Z pohledu bank situace dospěla do takového stavu, že měly zákonem – tím z roku 1977 – uloženo, že mají půjčovat nebonitním klientům, tedy poměrně rizikově, přičemž se ale o toto riziko nemusely příliš starat, neboť půjčky – díky popsané legislativě z devadesátých let – prodávaly ve formě cenných papírů dále do systému. Sekuritizace totiž otevřela dveře inovativním procesům ve finanční sféře.

Jedním z těchto procesů bylo vytváření cenných papírů krytých splátkami hypoték a zajištěných nemovitostmi. V předkrizových letech se navíc rozmohla obdoba těchto cenných papírů, takzvané „zajištěné dluhové obligace“, čili strukturované dluhopisy, jež jsou kryty velkým počtem půjček (například hypoték a jejich splátek) komerčních bank. Zásadní inovací byl způsob, jímž i rizikové hypotéky obdržely bezrizikové ohodnocení od ratingové agentury (její názor je zásadní při rozhodování investorů). Ve velkém počtu hypoték, proti nimž byla emitována zajištěná dluhová obligace, byly totiž smíchány jak ty bonitním klientům, tak ty klientům méně bonitním (takzvaná toxická aktiva).

Laicky vysloveno, investiční a bankovní „alchymisté“ – díky legislativě z devadesátých let – vytvářeli balíky cenných papírů, jež obsahovaly vše, od kvalitních aktiv až po toxická. Díky naznačenému smíchání různých rizikových hypoték

ale ratingová agentura mohla ohodnotit celý balík jako bezrizikový. Toxicita, zdálo se, se rozplynula v moři kvalitních hypoték a rizikové hypotéky se jakoby mávnutím kouzelného proutku proměnily v bezrizikové. Riziko bylo rozptýleno v nesmírném množství cenných papírů, a proto celý systém několik let fungoval. Důmyslnou inovaci nebylo snadné prohlédnout.

Role centrální banky

Rozmach těchto cenných papírů byl umocněn i nízkými úrokovými sazbami, jež Federální rezervní systém nastavil v reakci na burzovní útlum spjatý se splasknutím technologické bubliny v roce 2000 a s událostmi z 11. září 2001. Vzniklá nemovitostní bublina vlila do žil miliónů poměrně chudých Američanů naději, že i oni si mohou dopřát kvalitní bydlení. Hypoteční banky, když už musely opustit zaběhlou praxi „redlining“, přirozeně reagovaly na vzniklou situaci. Zákon z roku 1977, jenž jim ukládal půjčovat rizikově, se jim podařilo otočit ve svůj prospěch. Nyní nikoli, že by o rizikové klienty neměly zájem, naopak. Vždyť přece mohly, a také tak konaly, postoupit danou hypotéku a na ni navázaný cenný papír dále do finančního systému – díky sekuritizaci. Investoři, žádný div, byli po cenných papírech s přisouzeným nízkým rizikem, a přitom v době nízkých úrokových měr s dobrým výnosem, celí chtíví. Vše běželo až do roku 2007. Až do té doby, kdy, jak hypoteční krizi zpodobňuje známá skeč svou britských komiků, se kdosi zeptal, „čím že jsou ty skvělé bezrizikové balíky cenných papírů vlastně reálně kryty“.

Byly v důsledku kryty „jen“ nemovitostmi, jejichž cena byla v době realitní bubliny neopodstatněně vyšponována. Jakmile si onu otázku dvou komiků položilo více investorů, psychologie – podpořená růstem úrokových sazeb – zapůsobila. Stále více lidí začalo na cenné papíry kryté hypotékami hledět s podezřením, cena i ratingy balíků těchto cenných papírů zaměřily směrem dolů. Ruku v ruce s tím i celý nemovitostní trh – bublina praskla.

Bublina praskla, koloběh se završil. Zrekapitulujme jej. Na začátku stojí vláda, která líbivým zákonem naruší přirozeně fungující trh (1977). Trh se postupně na novou situaci adaptuje, mění zažitou praxi a o maximalizaci zisku usiluje v rámci nových, umělých omezení (od roku 1977 až do poloviny devadesátých let). V rámci adaptace se v polovině devadesátých let podaří prostřednictvím lobistického tlaku změnit omezení a prosadit možnost sekuritizace rizikových hypoték. Administrativa tlaku ustupuje, neboť na první pohled posouvá nová legislativa dvacet let starý zákon kýženým směrem dále. V době příznivých podmínek jsou všichni spokojeni – chudí se opíjejí vizí bydlení, o němž se jim ani nesnilo, investoři si slibují dobré výnosy, banky rozptylují riziko (1997 až 2007).

Roku 2007 idylka končí. Chudí se nemohou dovolit dokončit splácení hypoték – zákony, které jim měly nahrávat, vygenerovaly prostřednictvím interakce se zdeformovaným trhem během třiceti let prostředí, jež jim už zase nefandí. Idea Community Reinvestment Act krachuje stejně jako investoři, kteří se až příliš nechali zlákat rizikovým hypotékami. Trh nalezl svoji odpověď na vládní zásahy, další pokus řídit, haykeovsky vysloveno, „cosmos“ jako by to byl „taxis“, ztroskotala. Regulace vyvolala nezamýšlenou reakci spontánního mechanismu trhu, jenž se jí po svém bránil, a vyvolala ten samý, ne-li horší (Peltzmanův) efekt, proti němuž zamýšlela zakročit.

Tendence přehánět

Community Reinvestment Act a jeho souvislost s hypoteční krizí je zde nastíněna coby příklad silící tendence (nejen) amerických státních orgánů, administrativ, případně Federálního rezervního systému, přehnaně a nepatřičně reagovat na vzniklé potíže. Nesnáž vězí v tom, že přehnanost dané reakce se neprojevuje hned. V případě Community Reinvestment Act vyšla plně najevo až po třiceti letech, v případě nízkých úrokových měr držených Federálním rezervním systémem po několika letech. S odstupem oněch let víme, že Community Reinvestment Act nevyřešil to, co řešit měl, i to, že američtí centrální bankéři by udělali lépe, nereagovali-li by na útlum ekonomiky po roce 2001 tak vehementně.

Jenže stojí-li politik či guvernér centrální banky na začátku příslušných časových období, nedohlédne veškerých následků, které jeho rozhodnutí může vyvolat. Čte-li Hayeka, Peltzmana i jiné podobné myslitele, třeba i tuší, že spustí lavinu nepředvídatelných reakcí lidské spontaneity, jenže zpravidla nemá sílu odolat. Poptávka veřejnosti a médií po tom, aby byl viděn, aby jednal a rozhodoval, je silnější než kdykoli v minulosti. Politiku a správu věcí veřejných lze dnes díky informačním technologiím sledovat nepřetržitě, vlastně v přímém přenosu. Média, aby byla sledovaná, musí být vůči politikům kritičtější, agresivnější – musí žádat mnohem víc. Politik, jenž nedokáže na medializovaný problém odpovědět rychle a přesvědčivě, může zmizet ze scény. Média sama podávají realitu ve zkratce – s postupem doby je ta zkratka stále „zkratkovitější“ – a aplaudují proto spíše tehdy, jedná-li politik úderně a zkratkovitě, a nikoli promyšleně, s patřičným akcentem na těch pravých místech, a tedy poměrně pomalu. „*V minulosti tato choroba patrná nebyla, to až nyní. Prezident, Fed i Kongres jsou nuceni být viděni coby aktivní a rozhodní – zejména pak v předvolebních obdobích, jako je toto. [Média] se hned politika ptají: Co budete dělat s tímhle? Co s tímhletem? On musí něco příhodného odvětit. Je to ale výsledek toho, že lidé obecně očekávají od vlády příliš mnoho,*“ vysvětluje William Niskanen, předseda amerického Cato Institute.

Na cestě k postdemokracii?

Na první pohled by angažovanost médií měla dále posílit demokratické procesy, při hlubší a dlouhodobé analýze ale dospíváme k pozorování, že politici reagují – aby uspokojili poptávku – stále líbivěji a přehnaněji a že tedy v rostoucí míře vznikají nezamýšlené a nežádoucí efekty státních politik. Poptávce veřejnosti přitom přikládají pod kotel hlavně média – v přiměřené míře nepostradatelný element každého opravdu demokratického zřízení, „hlídací pes“, v míře přebujelý mnohdy spíše vlk, jenž se po dnech půstu utrhl ze řetězu.

Dochází k vychýlení přirozené situace, poněvadž média pak veřejnosti předkládají politika coby toho, kdo řeší jejich všelijaké trable. Lidé odhazují vlastní odpovědnost v dál a více a více se nechávají unášet představou, že stát je úskalím života provede za ručičku. Úřednictvo není proti, vlastně miluje tento společenský postoj, neboť se zmocňuje další části odpovědnosti jednotlivců, a získává tak dodatečný vliv. Bující paternalismus, a tedy bující byrokracie, ve spojení s médií coby vyhladovělými vlky spíše než hlídacími psy utváří podivuhodný stav, kdy stále významnější podíl pomyslné agregované odpovědnosti má v kompetenci politik a úředník, a nikoli občan. Odtud je již jen krůček k tomu, aby na poddajnosti občanstva začali budovat vize ti z politiků, kteří podléhají šálivé

svůdnosti hayekovského „taxisu“, jakéhosi (rádoby) ráje na Zemi, který je ovšem vykreslen a dosazen shora, nikoli spontánně rozvíjen svobodným jednáním tisíců jednotlivců zdola, jak je tomu v případě „cosmu“. Tím ale v důsledku nedochází k ničemu menšímu než k oslabování demokratických procesů, které jsou nahrazovány procesy postdemokratickými či, specifičtěji, eurokratickými.

Oslabení demokratických procesů se projevilo například i neochotou představitelů americké centrální banky zveřejnit, čím jí komerční banky ručí za obří záchranné prostředky, které jim z peněz daňových poplatníků poskytla, nebo netransparentní ekonomické zásahy á la euroval, k nimž se zase uchylují činitelé Evropské unie.

Lukáš Kovanda, říjen 2012

DEMOKRATICKÝ KLUB A PREZIDENTSKÁ AMNESTIE

Čeští občané normálně o demokracii často nepřemýšlejí a nediskutují o ní. Většinou považují jako samozřejmost, že žijeme již 23 let v demokratické zemi a otázky demokracie je příliš netrápí; začnou je zajímat, jen když pocítují nějaké vážné ohrožení demokratických poměrů v zemi. Takové situace byly v polistopadové době v podstatě jen dvě. První se objevila v době tzv. „televizní krize“, kdy došlo ke snaze opozičně-smluvních partnerů ČSSD a ODS ovládnout veřejnoprávní televizi a mít pod kontrolou, jakým způsobem bude toto vlivné médium referovat o činnosti a skandálech spojených s těmito stranami. Druhé období, kdy mnoho občanů projevuje své obavy o ohrožení demokratického řádu a vymahatelnosti práva v této zemi, začalo těsně po vyhlášení novoroční amnestie prezidentem republiky. Aktivita Demokratického klubu při obou těchto kauzách byla podle mého názoru nedostatečná.

Klausovu amnestii kromě rodinných příslušníků pana prezidenta, samotných amnestovaných a lidí osobně zainteresovaných na některých kauzách aktivně obhájí jen velmi úzká skupina lidí. Velká většina českého národa je prezidentovým rozhodnutím rozhořčena. Je rovněž jen velmi málo politiků, kteří nacházejí na takto pojaté amnestii nějaká pozitiva. Právníci se až na výjimky dělí jen do dvou velkých skupin. Na ty, kteří si rezignovaně mysleli, že se s tím již nedá nic dělat a že s tím nemůže nic ani Ústavní soud, a na ty, kteří si mysleli, že ÚS může amnestii zrušit.

Asi by se našlo hodně lidí, které by názor Demokratického klubu mohl zajímat. Největším problémem amnestie pochopitelně je zastavení trestního řízení týkajícího se velmi závažných případů hospodářské kriminality a korupce. Mnoho lidí by v této souvislosti určitě zajímalo, zda je či není ohrožena demokracie v této zemi a proč. Mohou důsledky amnestie mít nějaký dopad na demokratismus? Klub pochopitelně nemohl radit Ústavnímu soudu, jak má rozhodnout. Mohl však iniciovat debatu, zda by ÚS měl lpět úzkostlivě na liteře zákona a soustředit se především na procedurální otázky nebo naopak, zda by se neměl více zajímat o širší souvislosti amnestie, včetně souvislosti politických, sociálních a mravních. Mělo by rozhodování ÚS být zcela odtrženo od pojetí spravedlnosti, tak jak je všeobecně chápáno s tím, že spravedlnost a zákonnost mohou být zcela odlišné věci?

Rozhodnutí ÚS je třeba respektovat, ale bylo možné ještě před jeho rozhodnutím zahájit diskusi, jaké dopady může amnestie mít na právní vědomí a úctu

k institucím demokratického státu ze strany širokých vrstev obyvatelstva. Nevzroste počet protestních hlasů, které skončí v příštích volbách u KSČM, popř. u nějaké extrémně pravicové strany jako je např. DSSS? Nebude mnoho lidí volat po vládě pevné ruky i za cenu omezení demokracie a svobody?

Se zájmem jsem si přečetl první publikaci nově vzniklého Institutu Václava Klause „Spor o amnestii“. Musím bohužel konstatovat, že argumenty v publikaci obsažené mne nepřesvědčily, že prezidentská novoroční amnestie byla správným rozhodnutím. V publikaci najdeme jak názory Klausových příznivců, kteří by mu schválili úplně cokoliv (jako např. Milana Knížíka), tak i řadu relevantních argumentů některých právníků (jako např. Tomáše Sokola) např. k otázce presumpce neviny, příliš dlouhého soudního řízení apod. Tuto konkrétní amnestii je však třeba vidět v širším kontextu a z tohoto hlediska je dle mého názoru prakticky neobhájitelná.

Osobně jsem ani chvíli nevěřil tomu, že hlavní motivací Václava Klause a jeho tajemníka Jakla pro vyhlášení amnestie bylo milosrdenství, soucit a odpuštění. Samozřejmě se mezi mnoha podezřelými v jednotlivých kauzách mohou nacházet i nějakí nevinní, ale o tom by měl rozhodnout soud a nikoliv prezident. Také zdlouhavost trestního řízení by neměla být sama o sobě důvodem pro zastavení trestního stíhání. Těžko někdy uvěřím tomu, že Klaus netušil, že vleklost takových kauz bývá zaviněna nejen jejich komplikovaností, ale i procesními obstrukcemi ze strany obviněných.

Domnívám se, že Klausova amnestie by neměla být pro lidi pravidelně sledující domácí politiku a ekonomiku až tak velkým překvapením. Václav Klaus je dlouhodobě konsistentní v postojích k takovým jevům jako je korupce, hospodářská kriminalita, tunelování, neprůhlednost kapitálového trhu, „insider-trading“, kmetrovské a klientelistické vazby apod. Nikdy nekritizoval tyto jevy samotné, ale o to více kritizoval kohokoliv, kdo na podobné jevy upozorňoval. Klaus nepochybně velkou měrou přispěl k tomu, jak ideální podmínky byly v ČR vytvořeny pro všelijaké šibry a podvodníky. To vše pod praporem volného trhu a svobodného podnikání. Pokud Klaus v jednom nedávném rozhovoru nečekaně prohlásil, že korupce je samozřejmě špatná věc, ale že on proti ní vždy bojoval, tak tím zřejmě chtěl naznačit, že proti korupci bojoval nikoliv slovy, ale činy. Pak by měl uvést, co kdy konkrétního proti korupci učinil a jaký to mělo efekt.

Václav Klaus společně s Dušanem Třískou se dlouho tvrdošíjně stavěli proti zprůhlednění a zavedení standardní regulace českého kapitálového trhu, nechtěli zlepšení ochrany minoritních akcionářů, nepodpořili snahu Tomáše Ježka oddělit majetek správců investičních privatizačních fondů od majetku mnohdy velkého množství drobných investorů, naopak podpořili nebo alespoň nikdy nic nenamítali proti vzniku určitého typu anonymních akcií, přesněji řečeno nezaknihovaných akcií na doručitele v listinné podobě, které se v českých podmínkách staly ideálním korupčním nástrojem. Klausova vláda také neskutečně dlouho nehnula ani prstem, aby zabránila podvodům s lehkými topnými oleji. Těžko v tomto případě argumentovat, že to bylo pod rozlišovací schopností premiéra a skvělého ekonoma v jedné osobě, když se jednalo o daňové úniky v řádu desítek miliard korun. To samozřejmě mělo nenulové makroekonomické dopady. Připomeňme si také Klausův „bankovní socialismus“, i když on by to tak nikdy nenazval. Ohromné náklady mělo i neustálé odkládání privatizace bank, které paradoxně musela provést až Zemanova sociálně demokratická vláda.

Navzdory všemu výše řečenému se domnívám, že Klausova ekonomická transformace byla z velké části úspěšná a že se podařilo postavit naši nově vzniklou tržní ekonomiku po krachu komunismu a centrálního plánování na velmi solidní základy, zejména díky správně zvolené sekvenci základních systémových transformačních kroků a rozumné fiskální i monetární politice. Ty základy byly tak pevné, že odolaly i masivnímu tunelování bank a podniků v 90. letech. Škody způsobené těmito „tunely“ se pohybují někde mezi půl biliónem až jedním biliónem korun. Některé odhady hovoří o částce výrazně vyšší. Poté ještě přišla éra mohutně předražených veřejných zakázek a zneužívání peněz evropských fondů, již pod taktovkou jiných premiérů. Přesto ani potom nedošlo na řecký nebo argentinský scénář a naše ekonomika nejenže ani v situaci světové finanční a hospodářské krize a evropské dluhové krize nebankrotovala, ale těší se stále poměrně velké stabilitě a důvěře mezinárodních finančních trhů.

Životní úroveň je v naší zemi v porovnání se všemi postkomunistickými státy s výjimkou Slovinska stále slušná. Jsem si však jist, že kdyby „divoká 90. léta“ neprobíhala až tak divoce a existující kmotrovsko-klientelistický systém by až tak neúnosně neprodražoval veřejné zakázky, byl by přetrvávající rozdíl mezi životní úrovní u nás a v zemích západní Evropy dnes výrazně menší.

Je jistě velkou zásluhou Václava Klause, že do českého prostředí vnesl myšlenky Friedricha von Hayeka, Ludwiga von Misesa, Milтона Friedmana a jiných představitelů ekonomického liberalismu. Jistě bylo v mnoha ohledech správné, že se ve své koncepci hospodářské politiky nechal inspirovat také Margaret Thatcherovou a Ronaldem Reaganem. Zároveň se mu bohužel podařilo myšlenky hospodářského liberalismu a kapitalismu v očích mnoha českých občanů totálně zdiskreditovat. Jeho snaha o kapitalismus či tržní ekonomiku „bez přívlastků“ si postupně vysloužila řadu přívlastků, a to ne vždy lichotivých. Asi nejvíce se ujal Havlův pojem „mafiaňský kapitalismus“.

Pokud Klaus někde na plné čáře selhal, tak to bylo právě v oblasti právního a institucionálního rámce ekonomické transformace. Zejména se to týká neadekvátní legislativy (mám obavu, že úmyslně) v oblasti regulace finančního trhu, vymahatelnosti práva obecně, bagatelizování hospodářské kriminality a neuvěřitelné shovívavosti vůči veškerým podezřením z korupčního chování. V symbolické rovině byla Klausova konzistentnost ve výše zmíněné oblasti zahájena výrokem o neschopnosti rozlišit špinavé peníze a ukončena světově zpopularizovaným přívlastněním si chilského protokolárního pera. Klausova amnestie se pak stala jen určitým vyvrcholením jeho činnosti a logickým dotazením některých procesů nastartovaných již v 90. letech.

Demokratický klub by se měl více zajímat o to, co konkrétně tolik lidí v poslední době vhání do chřtánu KSČM, jaké jsou příčiny určitých jevů. V tomto ohledu Klausova amnestie určitě nesehrála pozitivní úlohu.

Petr Pavlík, březen 2013

POZNÁMKA K ČÍSLU 1/2013

Především bych rád z celého srdce poděkoval autorovi či autorům editorialu. Dokázali velmi přesně popsat současnost České republiky z hlediska demokra-

cie a současně ukázali, že mají plné povědomí o tom, co tento pojem, k němuž se váže i název našeho klubu, znamená. I distancování se kol. Pavlíka od definice demokracie pouhými volbami je příslibem pro akceschopnost klubu v budoucnosti.

Méně pochopení pro rozlišení, co je a není demokratické, vyjadřují hlasy odmítající Stanovisko č. 52 k řízení jihočeskému školství komunisty. Přátelé, volební výsledky poskytly v každém kraji možnost několika různých koalic, jež by měly většinovou podporu v zastupitelstvu, a v rámci každé z těchto koalic by existovaly stovky kombinací v přidělení resortů jednotlivým koaličním partnerům. Všechny tyto koalice by byly demokratické. Požadovat pokojnými prostředky, aby bylo realizováno jiné ze stovek možných demokratických řešení, není ani protidemokratické, protiprávní nebo protiústavní. Snaha tuto aktivitu diskreditovat či zakazovat je naopak s principy demokracie v diametrálním rozporu.

Celý spor mohl vzniknout jen proto, že KSČM nebyla díky absolutnímu právnímu pozitivismu uznána za nedemokratickou stranu. V této souvislosti se musím omluvit, že jsem před volbami v roce 1990 hlasoval na schůzi OF spolu s moderátorem Rudolfem Battěkem proti zákazu komunistické strany. Oba jsme se zmýlili. Neuvědomil jsem si dostatečně, že komunisté jsou lidé zvláštního ražení a čeští komunisté jsou ražení zvláštního i mezi ostatními komunisty. Ale to zdejší prokletí nestíhá jen komunisty. Vzpomeňme jen na 5. duben 1945 v Košicích, kde tři strany, jež byly v první ČSR nespornými pilíři demokracie, akceptovaly systém, který demokracií nebyl a který umožnil záhy vymazat i ty své prvky, které demokracii vzdáleně připomínaly.

Jan Friedlaender, duben 2013

RUDOLF BATTĚK (1924–2013)

Velmi málo je možno doplnit k charakteristikám Rudolfa Battěka, které se objevily v tisku brzo po jeho úmrtí 17. března 2013 ve věku 88 let. První byly např. osobní vzpomínky kol. Šiklové (LN 18. 3. 2013) a spolupracovníka redakce Respektu Jana Rumla (č. 13 z 25. 3. 2013). Obsáhlejší studii o něm publikoval historik Tomáš Vilímek (LN 5. 4. 2013). Jeho „bytočný demokratismus“, jak jeho přístup k politice autor výstižně označil, byl blízký ideji Demokratického klubu. Proto jej také Klub podpořil v prvních senátních volbách v roce 1996 a věnoval mu jedno číslo Dk-Dialogu (č. 7/1996). Tam naleznete nejen zdůvodnění, proč ho Klub podporuje, ale též jeho vyjádření *Proč kandiduji do senátu ČR* i jeho medailonek v sérii *Kdo je kdo z Dk* (10). Uvědomoval si, že *každá politika s sebou přináší kal politikaření, bezohlednosti a invektiv osobních i věcných. Platí proto i ono lidové, že „politika je špina“. V každé politice jí vždy bylo a bude víc, než je únosné pro přísné mravní hledisko. Ale každá strážlivá a rozumná rozvaha vede zároveň k stručnému zjištění: bez politiky nemůže společnost existovat a společnost demokratická nemůže existovat bez otevřené soutěže o získávání důvěry občanů ve svobodných volbách.* Tato jeho slova charakterizují výstižně velikost jeho osobnosti masarykovského typu a zároveň jakou ztrátu jeho odchodem společnost utrpěla.

Zdeněk Pavlík, duben 2013

KDO JE KDO Z DEMOKRATICKÉHO KLUBU (46)

Berton (do roku 1957 Brzobohatý), Stanislav, nar. 2. 3. 1924 v Brně-Žide-
nicích, ženatý, redaktor, spisovatel a historik, jinak velmi různá zaměstnání,
manželky: Marie, roz. Zárubová (1925-1994), Edith Mai, roz. Stuekel (1930)

3 synové: Michal (1954), zlatník, Pavel (1956), hudebník, Petr (1962),
orthopedický chirurg; 3 vnučky, Estelle, Juliet, Sophie a 3 vnuci Harry,
Nicolas a Dominic; otec František Brzobohatý, soustružník, matka Olga,
roz. Večerková, tkadlena.

Nyní: na zaslouženém odpočinku. **ST:** maturita na IV. reálném gymná-
ziu v Brně, na jaře 1947 se zapsal na Filosofickou fakultu Univerzity Kar-
lovy, obor česko-německá srovnávací literatura. Již na podzim téhož roku
odjel se skupinou studentů do Anglie na zemědělské práce spojené s po-
znáváním země; tím zároveň skončilo jeho formální vzdělání. - **KREDO:**
Pravda Páně zvítězí. - **ZÁJMY:** historie, hudba, sporty, člen tří pěveckých
souborů. - **P:** divadlo (1943-1944), totálně nasazený u fy Vaverka a spol.
v Lipníku nad Bečvou (1944-1945), redaktor Armádního vysílání v Brně
a v Praze (1946-1947), poté přihláška na vysokou školu a v zápětí odjezd
do Anglie. Váhal s návratem a hledal jakoukoliv práci. Jelikož jeho ang-
ličtina byla nedostatečná, mohl vykonávat pouze pomocné práce, jen ně-
kolikrát hostoval v českých pořadech BBC. Po únorovém puči již o ná-
vratu do Československa přestal uvažovat. Měl problém s prodloužením
anglického víza, podařilo se mu získat zápis na univerzitu a tím vízum na
rok, jako student nesměl však oficiálně pracovat; prošel proto řadou čin-
ností, které mu umožnily přežít, pomocník v kuchyni, hlídání dětí, malba
kopií starých rytin, výroba knoflíků a upomínkových předmětů apod. V té
době požádal o azyl a musel odevzdat československý pas. Přes časté ná-
vštěvy Pracovního úřadu (podle předpisů dvakrát týdně) žádná práce mu
nebyla nabídnuta. V roce 1948 v rámci olympijských her byl přijat jako
pomocný komentátor českého vysílání BBC s tehdy fantastickým platem
15 liber týdně (litoval, že to bylo pouze na krátkou dobu). V roce 1952 se
uchytil jako vrátný (under-porter) v prestižní čtvrti Chatsworth Court, kde
pracoval 4 roky. Osvědčil se a dostal noční směny, které mu umožnily stu-
dovat česko-německou historii v knihovně Britského musea a věnovat se
psaní. Když se v roce 1952 oženil, musel z finančních důvodů opustit ne-
výnosné zaměstnání (plat: jedna a půl libry týdně). Začal vyrábět bižuterii,
nejprve jako zaměstnanec, později jako samostatný výrobce nejprve v ku-
chyni, poté v malé světničce, v ložnici a nakonec si pronajal dílnu, kde měl
2-5 zaměstnanců. V roce 1964 dostal nápad přesídlit do Austrálie. Nedal
se odradit pochybnostmi rodiny, neboť se jim již začalo dařit; do Austrálie
přesto všichni odletěli. Zde pokračoval nejprve ve výrobě bižuterie, poté
zlatých a stříbrných šperků. Přitom zaměstnával až 12 osob. Starosti s vý-
robou ho však plně vyčerpávaly, a proto výrobu prodal a věnoval se ob-
chodu. Tím si otevřel možnost věnovat se čtení, psaní a historii. - **Ž:** V do-
bě, kdy působil jako redaktor armádního vysílání, bydlel v Domě armády
na Vítězném náměstí v Dejvicích, kde se seznámil s rodinou gen. Karla
Kutlvašra, jehož manželka Jelizaveta psala ruské verše, které překládal do

češtiny. U Kutlvašřů se seznámil s generálovým synovcem Karlem Kutlvašřem, který bojoval za války v letectvu v Anglii, kde patřil k našim nejúspěšnějším letcům (sestřelil 43 nepřátelských letadel a 10 dalších poškodil); po návratu domů dostal v armádě nevýznamnou funkci. Velmi si stěžoval na poměry v armádě, kde komunisté obsazovali všechny klíčové funkce a zjevně diskriminovali vojáky ze západu, a proto se nedivil, že Karel Kutlvašř emigroval do Anglie. Jeho strýc generál Karel Kutlvašř (1895-1961) za 1. světové války bojoval v čs. legiích v Rusku, za okupace se zúčastnil protinacistického odboje a byl v nemilosti komunistů proto, že podepsal 8. května 1945 s gen. Rudolfem Touissantem příměří. V roce 1949 byl odsouzen k doživotí a rok před svým úmrtím amnestován.

O politiku se jinak nestaral, ale odpuzovalo ho komunistické heslo „kdo nejde s námi, jde proti nám“. Jako redaktor armádního vysílání byl několikrát pozván na schůzi důstojníků Hlavního štábu armády. Z toho, co slyšel, si domyslel, že komunisté připravují převzetí moci. Když v roce 1947 přijel do Anglie a chtěl si prodloužit vízum, a přitom sdělil úředníku ministerstva vnitra (Home Office) své obavy; ten se mu vysmál, neboť přý prezident Beneš je zárukou zachování demokracie. Neuspěl ani se získáním práce. Obrátil se na základě doporučení na redaktora českého oddělení BBC Karla Brušáka, který mu v přítomnosti redaktora Rudolfa Kopecského doporučil, abych se vrátil, neboť situace v Anglii není dobrá (i brambory jsou na lístky). V redakci se seznámil s odborářem Josefem Kosinou-Kalinou, kterému poté několikrát jednou týdně vygruntoval, za což dostal libru, výborný oběd a mohl se vykoupat. Zároveň hostoval v několika pořadech BBC. Ke konci roku 1947 se sešla v jídelně Bush House, kde sídlilo zahraniční oddělení BBC, zajímavá společnost: Brušák, Kopecký, Kosina, oba Ledererové, Tigrid. Sdělil jim své pochyby, ale všichni kroutili hlavami a sotva potlačovali smích. Redaktor Práva lidu Jiří Lederer byl ve skupině osob, která již 24. února 1948 (tedy den před Benešovým podpisem demise ministrů) násilně obsadila Lidový dům, sídlo sociální demokracie. Pavel Tigrid již v březnu 1948 vyhlásil ve Frankfurtu III. odboj. Dělal si naději, že může dostat místo u Bati, neboť měl dopis od paní Kutlvašřové pro manželku za války popraveného gen. Aloise Eliáše paní Jaroslavu Eliášovou. Velmi se podivila nad jeho názory a přímo prohlásila, že v republice je prezidentem pan doktor Edvard Beneš a pokračovala s úctou, pomlkou a důrazem na každém slově: „Nebojte se, on obhájí demokracii. Ale když už jste se rozhodl zůstat, jen se, prosím Vás nedávejte ke gen. Prechalovi.“ Paní Eliášová mu zařídila setkání s paní Bařovou, která mu dohodla rozhovor s vedoucím osobního oddělení Janem Dohnálkem. Ten velmi rychle zchladil jeho optimismus, když se ho hned v úvodu zeptal, co umí. Na jeho odpověď, že má maturitu, zřetelně se vyjádřil, že si s ní může něco vytřít. „Udělej si účetní kurs a dám Ti práci okamžitě. Good bye!“ To jím velmi otrásl do takové míry, že začal docela vážně přemýšlet o návratu. Náhodně se setkal s Janem Locherem, který ho představil rodičům. JUDr. Karel Locher, generální tajemník Českého výboru v Londýně, nejužší spolupracovník armádního generála Lva Prchalého, mu nabídl přechodné ubytování. Prchala začal denně po únoru 1948

Lochera navštěvovat, stejně jako řada dalších osobností, novinář Vladimír Ležák-Borin, major gen. štábu Zdeněk Sládeček a jiní. Slyšel ostrou kritiku druhé kapitulace prezidenta Beneše i jeho charakteru a chování během druhé světové války. Tyto kritiky mu nejprve vadily, neboť si prezidenta velmi vážil a obdivoval ho. Zároveň však získávali u něho postupně úctu členové Českého národního výboru, kteří se postavili proti Benešově zahraniční politice a ve svém Poselství do vlasti ho varovali před spoluprací se Stalinem a Gottwaldem. Museli předpokládat, že po II. světové válce zůstanou nadále politickými exulanti. V roce 1945 byl generál Prchala obžalován z vlastizrady a degradován. - **POL**: S Janem Locherem a několika dalšími Čechy ustavili v Londýně Organizaci svobodné české mládeže (OSČM); byl zvolen jejím předsedou. Organizace vydávala občasník Směry (celkem 5 čísel) a Student and Time (celkem 9 čísel) a soustředila se na odhalování komunistického Mezinárodního svazu studentstva a jejího předsedy Joži Grohmana. Šířili po celém svobodném světě povědomost o situaci studentů v Československu, o jejich vylučování ze studia i jiné perzekuci a komunistickém bezpráví. S anglickou korekturou a rozšiřováním tiskovin jim pomáhala hrstka anglických studentů a studentek. Za tuto činnost byli společně s Janem Locherem v Československu odsouzeni in absentia. Veškerou činnost Organizace sami financovali. Do francouzštiny a němčiny ochotně překládal pražský Němec a novinář Karl Strauss (později odhalen britskou protišpionážní službou (M15) jako spolupracovník StB; mimo ostudu z veřejného výsledku se mu nic nestalo, pouze byl zbaven britského občanství). Člen Českého národního výboru v Londýně od roku 1953, předseda Česko-australského Artsspektra – ČSAA (1997-1999), členem Demokratického klubu od roku 1998, místopředseda ČSAA (2001). - **V**: Stříbrná medaile Ministerstva zahraničních věcí České republiky za „dlouholetou činnost v krajanském hnutí a jako ocenění osobního přínosu při propagaci České republiky v zahraničí“, předaná generálním konzulem v Austrálii JUDr. Ivanem Záleským dne 2. dubna 2000 v Sydney. - **D**: Články a epigramy pro zahraniční a domácí časopisy, dopisy redakcím, přednášky, překlady, rozhovory, sbírky satirických veršů aj. publikované v Anglii, Austrálii, České republice, Kanadě, Francii, Německu, Nizozemsku, Španělsku, Švýcarsku a USA, některé uveřejněny pod pseudonymem v celkovém počtu několika set, z nichž dále uvádíme několik charakteristických titulů. Prohlášení Svobodné české mládeže (spoluautor pod pseudonymem Stanislav Kučera), Jak na to, Pořekadlo, K volbám a mnoho dalších (satirické verše pod značkou SFB), Panu F. Peroutkovi, Cesta do Moskvy, Strach (pod pseudonymem F. Sekera), vše a desítky dalších v časopise Český boj v roce 1948, O novou generaci, Bloudění československých studentů (spoluautor Jiří Maršálek), Jalta a Teherán, Odstupte Peroutkové, Politická činnost Mezinárodního svazu studentstva, Zmatek americké mládeže a studentstva a mnoho dalších v časopise Směry v roce 1949, Pravda o osvobození v r. 1945, Integrál 16. 2. 1950, První kopa trní (pravděpodobně první kniha satirických veršů III. odboje, vyšlo ve Velké Británii v roce 1950 a v dalším roce Druhá kopa trní, Smích za železnou oponou Edice satiry 1952, 2. rozšířené

vydání skoro s 3 tis. vtipty vyšlo roku 2006 v Austrálii, Výstraha a Elegie v Českých listech v roce 1952, Benešova cesta do Moskvy, Za svobodu, Vítězství bez vítězství a jiné v Českých listech 1953, Wie kam es zum Abschub? Příloha v Tiskové službě českého exilu od března do července 1953, O federalizaci Evropy (30. 7. 1956), Osudy dvou parašutistů, České slovo 6/1980, Záhady kolem atentátu na Heydricha, Národní politika 8-9/1982, Pravda o Mnichovu, Hlasy 5. 7. 1983, Okno 66-67/1953, Nedělní Hlasatel 5. 8. 1983, Právo na opozici, Naše hlasy 19. 6. 1984, Okno 70-71/1984, Čechoslovakismus českýma očima, Svobodné Slovensko 7-8/1984. - Jako historik se věnoval případu Ladislava Vaňka-Jindry. V roce 1982 získal od vdovy po kriminálním radovi gestapa Heinz Pannwitzovi jeho memoáry o vyšetřování atentátu na Heydricha, který připravil k zveřejnění pro Vierteljahrhefte für Zeitgeschichte (1985/4); v něm byl Vaněk poprvé v historii odhalen jako spolupracovník gestapa. Po důkladném prostudování napsal k této kauze více než 20 článků a zdokumentoval spolupráci Vaňka s gestapem, kterou se mu podařilo skrývat. V poválečném chaosu byl Vaněk jmenován generálem Karlem Kutlvašrem velitelem pražského povstání a správcem Pečkovy paláce, hlavní úřadovny gestapa. V Brně při vyšetřování dvou českých konfidentů gestapa odhalili Vaňkovu nekalou činnost, která způsobila zatčení více než sta osob, z nichž asi 20 po mučení zemřelo nebo bylo popraveno. Hlásili podezření na Ministerstvo vnitra, které zahájilo pátrání – operaci profesor. Operace se rozjela, ale přišel únor 1948 a Vaněk podepsal smlouvu spolupráce s StB, která ho chránila, a tak v klidu dožil až do svého úmrtí v roce 1993. Jeho chráněncem byl údajně přímo tajemník ÚV KSČ a komunistický ideolog Jan Fojtík, který to však popírá. - **B:** Od nožců k protinožcům (nástin životopisu), vlastním nákladem, 1998, 23 + 13 s. příloh, neprodejně.

SA: 27/15 Heathfield Road, Coolum Beach, Queensland 4573, Austrálie. Tel.: 07 5446 2120, e-mail: sberton2@bigpond.com

VÁŽENÉ ČLENKY, VÁŽENÍ ČLENOVÉ,

k tomuto číslu Dk-Dialogu přikládáme složenky na úhradu členských příspěvků za rok 2013. Pro snazší identifikaci platby uveďte jako variabilní symbol (VS) své členské číslo, a to zejména v případě použití bankovního převodu. Vaše členské číslo, pokud si je nepamätujete, je uvedeno na každé obálce nad adresou, číslo klubového účtu je na příložené složence i v tiráži Dk-Dialogu.

Protože bývají nejasnosti kolem výše příspěvků, uvádíme, že od legalizace Demokratického klubu v roce 1990 výdělečně činní členové platí 3 promile ze všech svých celkových ročních příjmů, tj. 3 Kč z každých 1 000 Kč; doporučené minimum je 500 Kč ročně. Pro členy ekonomicky neaktivní (důchodci, studenti, nezaměstnaní) je stanovena minimální výše příspěvků na 100 Kč ročně. Nově platí, že důchodci ve věku 80 a více let platí příspěvky pouze dobrovolně (nebudou upomínáni).

Prosíme, abyste za úhradou příspěvků neotáleli; pokud jste již zaplatili, považujte tuto výzvu za bezpředmětnou. Všem předem děkujeme.

František Filaun, Valentýn Plzák

Z ČINNOSTI DEMOKRATICKÉHO KLUBU

Také v únoru, březnu a dubnu pokračovala pravidelná setkání členů a přátel Demokratického klubu k aktuálním politickým otázkám. Na únorovém setkání vystoupil s úvodním slovem kol. Zdeněk Pavlík k otázce demokracie a demokratismu. Zdůraznil nutnost odlišit tyto dva pojmy, jejichž obsah je jiný. Demokracie je forma politického uspořádání ve společnosti, kdežto demokratismus je souhrn prvků, které jsou charakteristické pro demokracii a které se vyskytují v různé míře v každé společnosti. Termín je spojen s T. G. Masarykem, který jej sice nedefinoval, ale používal ho v uvedeném smyslu. Na březnovém setkání představil v úvodu kol. Rychetník svou knihu Svobodný řád úvod do umění vládnout. Ke knize se ještě vrátíme. Nejlépe její obsah vystihuje její čtvrtá kapitola: demokracie jako umění svobody v řádu. Dubnové setkání zahájil kol. Zdeněk Uhlíř na téma demokratismus ve středověku. Všiml si prvků demokratismu od antiky do dnešní doby a zejména rozšiřování svobody ve středověku na stále větší okruh lidí (Statuta Konráda Oty a instituce vlastnictví, Dalimilova kronika a práva zemských obcí, Kuneš z Třebovle a idea rovných práv, Viktorin Kornel ze Všehrd a nelegislativní pojetí práva aj.).

POZVÁNKA

Další setkání členů a přátel Demokratického klubu se koná v úterý dne 21. května 2013 v 17 hod. v Měšťanské besedě, Jungmannově ulici 17, Praha 1. Setkání uve-de tématem demokratismus a romská kultura kol. Daniel Hůle, pracovník organizace Člověk v tísni. Diskusi bude moderovat kol. Ondřej Wagner.

Pravidelná setkání se budou konat i v dalších měsících, vždy každé třetí úterý v měsíci, a to event. i bez úvodního slova, kdy si přítomní členové sami zvolí aktuální téma, např. úvahy o změně volebního systému. Připravují se úvodní slova na téma problémy demokracie a globalizace, demokratismus v monarchii, demokracie a právo aj.

Vydavatel: Demokratický klub, Františka Křížka 1, 170 00 Praha 7

Telefonní číslo (záznamník): 221 506 733

e-mail: dklub@volny.cz webová stránka: <http://www.demokratickyklub.cz>

Bankovní spojení Demokratického klubu:

Česká spořitelna, a.s., pobočka č. 01/103, Praha 1, Rytířská 29, číslo účtu 1923868339/0800
IBAN CZ 76 0800 0019 2386 8339 SWIFT GIBACZPX

Redakční rada: Zdeněk Kalvach (odpovědný redaktor), Radovan Jelínek, Zdeněk Pavlík
Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha čj. NP 2471/93 ze dne 20.12.1993. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod č. 6759

Příspěvky jednotlivých autorů, členů i nečlenů Dk, nemusejí vyjadřovat názory Klubu. Tyto jsou vyjádřeny pouze v oficiálních (číslovaných) stanoviskách Demokratického klubu.